

en, buiten be-
verwijderd hij
van de wer-

in het geval ge-
ratie „dogma“

et oog:
vergelijking;
et onder een

ergelijken van
die er geweest
had, is zeer

er zoo iets
God dadelijk
nd had laten
in-wereld-van-
vereld-van-als-
wereld-van-nu
„meevallen“
„die ik „gran-
n.l. strikt

er-en-nu mag
-van-ginds-en-
zoo niet veel
jken met h.v.
woont? Waor-
den zou ge-
r straks zeker

en al dadelijk
n indruk, dat
ijg dan ineens
Op die hypo-
seft de wereld
komende, niet
achter. Eerst
ng“: de vloek
verhouden, het
Maar daarna
king“: ook de
schen is weer-
beteugeld, ook
soorte, de op-
rgaat een wet
wedergeboorte,
t weet ik uit
n aan hemel

ereld met den
en... en wat
steek, als 'er
te qualificee-
ischen toe-
nuwd voor het
bhen, wat Hij
ar vergeleken
komen zal, en
rdigende offe-
lijk heeft ge-
Zoet of bitter?
Retardatie van

et aanhalings-
naar wijs, en
wijzer wezen
ratie tusschen
eveneens „Ge-
van b niet te

scheidenheids-
punt der rede-

vist, of ik het
l' te spreken,

lat ik me zelf
ruk; „het valt
den: „het valt
grooten sprong
ren indruk
n vaste ge-
vaste gezind-

ruk van mij-
p juiste wijze
arloos, die ik
mijn toestand
Mijn indruk
gezicht. Maar
zijn hemelsche
ent. Een aan-
rgen voor het
Zaterdag toe
mag denken:
nnen zijn, dat
ogel, doch tot
Is dan die
rde“ hem „op“
e schenker en
ten; maar den
erhooging, den
aan hun in-

drukken, doch aan het uitgesproken vonnis hebben zij
hun toestand te meten.

En hiermee zijn we vanzelf reeds gekomen tot ons
tweede punt:

ad b. Het probleem werd in de hierboven bedoelde
poging tot vergelijking veel te zeer begrensd.

Want de vraag, welken kijk wij op de wereld hebben,
is de eigenlijke kern van het probleem niet. Niet zooals
wij de wereld „zien“, doch zoo als God ze ziet, kent,
beoordeelt, en rechtens bepaalt, zoo is zij. De mensch
is in zijn zien ijdelder dan de ijdelheid zelf.

Dr A. Kuypers zegt ergens: „zonder die gemeene gratie
zou een zondaar terstond verdaan worden“ (Gem. Gra-
tie, II, 1903, 22). Maar is dat als de kern rakende be-
weering wel waar? Wie het gemeene-gratie-probleem
(op Dr A. Kuypers eigen voetspoor) in verband zet met
het probleem der praedestinatie, met dat van Gods
eeuwig raadsbestel, van Zijn wereldplan, die zegt, neen,
zoo kan men het niet zeggen. Want om te kunnen komen
tot die hel, die er werkelijk zijn zal, had God de
geschiedenis „noodig“ — we spreken nu infralapsarisch
—; om de werkelijke hel, die, van welke wij niet-onder-
stellenderwijze doch op grond van Schriftlezing spre-
ken, te kunnen bereiken, moest God de wereld laten
voortbestaan, de geschiedenis van zooveel eeuwen zich
laten voltrekken, en heel de verwickeling van den strijd
tusschen wereld en kerk, Satan en Heiligen Geest laten
uitbreiden. Hij heeft in Zijn raadsbesluit niet „één zon-
daar“, doch miljoenen menschen als evenzoovele com-
battanten gewild en gezien; Hij heeft den mensch uit-
eindelijk niet willen meten aan Zijn recht, gelijk het
afgekondigd was in een wereld met niet meer dan den
eersten Adam, doch aan dat nader uitgewerkte recht,
gelijk het afgekondigd worden kon in een wereld, waar-
in de tweede Adam was gezet tot Hoofd der kerk, tot
voltrekker van Gods raad, tot openbreker van het boek
met zeven zegelen. We zouden met meer recht, dan in
Dr Kuypers volzin van daareven erkenning vond, kun-
nen zeggen: zonder de particuliere genade (en zonder
het daarmee corresponderende eeuwige gericht) zou
de zondaar terstond verdaan worden. De termen van
het gericht in de werkelijke hel zijn zoo simpel niet,
als ze geweest zouden zijn, indien de wereldgeschiedenis
niet verder gekomen was dan tot den eersten Adam.
Die termen zijn afhankelijk gemaakt van de verschie-
ning van den tweeden Adam. Ieder wordt straks aan
Hem gemeten; de vraag zal zijn, wat tegenover Gods
gave in Hem onzerzijds gesteld is in geloof of ongelooft.
En bij „Gods gave in Hem“ denken we dan niet alleen
maar aan Zijn persoon, doch aan heel Zijn werk, aan
de kerk, aan de spanningen, die Zijn optreden in de
wereldgeschiedenis gebracht heeft en zoo voort. De
plaats der buitenste duisternis zal geen oogenblik los
te maken zijn van de veelheid en de volheid der „opera-
reparations“, de werken der verlossing, die in Christus
zijn volbracht, en waartegen de zondaar, en de ver-
gadering der ongeloovigen in verzet heeft willen, en daarna
ook moeten komen.

Het „sparen“ van de wereld, ook na den zondeval,
is daarom noodig geweest, zelfs al zou (maar nu spre-
ken we zelf hypothetisch), zelfs al zou het God behaagd
hebben, de menschen te plaatsen voor de keuze van
vóór of tegen den Christus, zelfs zonder dat er ook maar
één verkoren zou zijn ten leven en dus gekozen zou
hebben vóór Hem. Als God de wereld spaart, is dat in
eerster instantie niet, opdat A of B of C of X of Y of Z
een basis hebben zou om te kunnen eten, hetzij de
spijze der kinderen, hetzij de kruimels der honden, doch
opdat Hij de operatiebasis hebben zou voor het drama
van Jezus Christus, in Wien God gericht en genade
voltrekt in het klimaat der herschepping van den
tweeden Adam.

Hiermee komen we meteen verder.

Want „valt“ deze wereld nu eigenlijk wel „mee“,
als we aan het drama der zelfopenbaring Gods
denken? Ach, onze begrensd, en daarbij anthropocen-
trische probleemstelling, die alleen maar vraagt wat
wij nu eten, een kinder- dan wel een hondentortje,
wordt toch wel heel erg openbaar in haar benepenheid,
als wij de vraag stellen: hoe sterk of hoe zwak is de
uitstraling van Gods zelfopenbaringslicht
in zijn handhaving van zichzelf?

Hierboven hoorden we redeneeren als volgt:

„we hebben den hondendood verdiend door onze
kinderrebellie,

en niettemin ontvangen we nog hondentortje (kruim-
els van de tafel der kinderen), ja zelfs resten van
kinderspijze, —

het valt dus nog mee“...

Ja, ja, daar gaat het over ons. En over ons eten,
veel of weinig.

Maar als we nu eens ons „vergelijkend“ onderzoek
over een ander punt lieten gaan? Over de vraag,
waar Gods heerlijkheid, en kracht, en zelfhandhaving
duidelijker aan den dag treden, en waar minder duide-
lijk?

Dan zou het resultaat er uitzien als volgt:

„In den aanvang onzer menscheidsgeschiedenis
scheen het licht van Gods zelfopenbaring als handhaver
van eigen eer nog wel niet in volle sterkte, maar het
scheen toch onverhinderd;

daarna evenwel hebben wij door onze duisternis en
zonde de uitstraling van dat licht willen verhinderen;
en de Prediker kan nu naar waarheid klagen, dat er
ter plaatse van het gericht goddeloosheid is; de wereld-
van-heden heeft zwart krip gehangen om de lampen
van Gods zelfopenbaring als handhaver van eigen eer;

In de hel daarentegen zal Gods kracht als zelfhand-
haver wederom onverhinderd aan den dag treden, en

tot in de kleinste bijzonderheid zich onverzwakt ge-
voelen laten en erkenning vinden;

derhalve: de wereld van vandaag „valt“ niet
„mee“, vergeleken met de hel. Neen, zelfs niet met
de hel.“

Den eersten keer „viel“ de wereld „mee“, vergeleken
met de hel. Toen redeneerden we anthropocentrisch.

Den tweeden keer „viel“ ze niet „mee“, vergeleken met
de hel. Toen redeneerden we theocentrisch.

Zoo hebben we — het mag een enkelen lezer misschien
vermoed hebben, hetgeen beter is dan lui te droomen —
zoo hebben we de conditioneele zinnen, en de verge-
lijkende methoden zoowel van den éénen als van den
anderen kant opgewogen tegen elkaar.

Was 't voor niets?

Ik geloof het niet.

Want die „hel“, die er zou gekomen zijn, indien
God dadelijk na den val den werkelijken zondaar zou
hebben gebracht in den tweeden dood, is een fictie,
meer niets, een werkhypothese van wie concludeeren
wil tot gemeene gratie, maar het wat haastig doet. Het
zou dan een hel geweest zijn met twee menschen, son-
der kennis van den tweeden Adam, zonder de ver-
wikkelingen van den „dag des Heeren“, den „30m
Jahwe“ achter zich en zonder de verdragende spanningen,
die in de strafbediening door dezen „dag des
Heeren“ de konkrete modulaties en het werkelijke relief
brengen. Wie de wereld-van-nu „vergelijkt“ met de
„wereld“, die er dan geweest zou zijn, of met de hel,
die er dan gekomen zou zijn, die vergelijkt de werke-
lijkheid met een fictie, hetgeen komen moest met het-
geen niet komen kon naar Gods raad. Maar zulk „ver-
gelijken“ verteert zichzelf. Men kan niet een wereld
vergelijken met een gedachtenspinsel. Werelden zijn
slechts te vergelijken met werelden, — en dan nog
alleen maar, als er een vergelijkingsmaatstaf is
gevonden, niet uit die werelden, doch uit het gesproken
Woord van wie haar schiep en sinds verklaarde.

En laat men nu ook ons even het recht tot hypothet-
tisch spreken, dan verklaren we (de Schrift geopend):
zelfs indien het God behaagd had Zijn Zoon in de
wereld te zenden als veldheer zonder leger, als exempel
zonder navolgers, als borg zonder smeekers om hunzelf
ten goede komende betaling, zelfs dan zou de wereld
na den zondeval „gespaard“ zijn, zouden er kinderen
geboren zijn, een cultuur moeten gebloeid hebben; zelfs
dan zou die „hel-met-maar-twee-menschen“ niet ge-
komen zijn. En toch ware er dan geen gratie, en dus
ook geen gemeene gratie.

Want het „sparen“ der wereld heeft andere bedoe-
lingen en gronden. We komen daar later op terug. Voor
ditmaal was het ons genoeg, de vergelijkende methode
af te wijzen. Want niet door een schepsel (werkelijk
of ondersteld) te meten aan een ander schepsel, doch
door Gods eigen Woord te hooren spreken over het
diepst van zijn gedachten, kunnen wij bepalen of er
„gratie“ is in God en zoo ja, waar, en hoe.

Als op een Zondagmorgen de machinist op zijn loco-
motief stapt, om straks 120 K.M. te rijden, en zijn
buurman loopt als goedmoedig huisvader achter den
kinderwagen, dan is de machinist dwaas, wanneer hij
zegt: Mijn snelle vaart is een groot geschenk, verge-
leken met het slakkengangetje van mijn buurman; het
is gratie, een locomotief te berijden. Want dat ding is
van de spoorwegmaatschappij, en hij zelf is slechts haar
dienaar. En o wee, als hij er mee verongelukt...

Hier komen we vanzelf al aan het thema van het
„goddelijk beroep“ (ook in de cultuur), het moeten (iets
anders dan mogen), het gemeen mandaat, iets anders
dan gemeene gratie.

K. S.

Nogmaals: terminologische moeilijkheden.

Van twee lezers kreeg ik een brief met eenige op-
merkingen inzake mijn artikel over terminologische
moeilijkheden, vóór twee weken. De ééne schreef parti-
culier, de ander verzocht opname van zijn stuk.

Gaarne zal ik daaraan voldoen, maar dan volgende
week. Ik schrijf de copie deze week op reis, en kreeg
— ook vanwege reis — eerst thans de stukken onder
de oogen. Zoo heb ik geen tijd meer om mijn antwoord
te schrijven vóór de laatste buslichting naar Nederland
geschiedt, nog op tijd, om de drukkerij te bereiken. En
als ik het ingezonden stuk verzend, zonder mijn ant-
woord, moet dat twee weken daarna komen, want ik
zal het nummer van deze week wel niet onder de
oogen krijgen vóór Dinsdag of Woensdag. Volgende
week dus.

K. S.

Nog een maand en dan begint ons blad
zijn 18den Jaargang. Nieuwe abonnees
ontvangen de vóór 1 October nog ver-
schijnende nummers gratis. Voor het aan-
brengen van abonnees stellen we nog
steeds mooie boekenpremies beschikbaar.
Werk U mee het abbonement te
verhoogen?

Gekroonde Hoofden.

Indien Psalm 103 niet van David was en niet
tot den Canon behoorde, zouden wij ons misschien
geroepen achten in brochures en artikelen tegen
den dichter te waarschuwen. Wellicht zouden wij
nog over het hoofd willen zien, dat hij er een
afwijkende zielsbeschouwing op schijnt na te hou-
den, immers hij spreekt van zijn ziel en al wat
binnen in hem is. Maar moeilijk zouden wij
kunnen laten passeeren wat wij wel zouden moe-
ten betitelen als de verregaande eenzijdigheid van
den dichter.

Zijn lied begint met: Loof den Heere, mijn ziel
en zoo eindigt het.

Natuurlijk is dat goed; ook wij doen zoo „in
onze beste oogenblikken“.

Maar dat er nu in deze 22 verzen geen enkele
maal staat: zucht mijn ziel, noch: heef mijn ziel
of treur mijn ziel! dat schijnt ons toch wel wat
gewild optimistisch toe.

Het is al maar loven omdat wij gelooven en
een toon van twijfel en bekommernis klinkt hier
geen oogenblik door.

David, zouden wij bekeerd willen opmerken. U
heeft wel eens op een betere harp gespeeld dan
op dit éénsnarig instrument!

Deze Verbondspaal „Hij heeft Mozes Zijn we-
gen bekend gemaakt, den kinderen Israëls Zijn
daden“ prikkelt en irriteert ons wel een beetje,
is er dan niets anders dan Het Verbond?

Wel spreekt de dichter ook van zonde, maar
hij schijnt alleen te weten van vergeven zonden.

Loof den Heere, mijn ziel, Die al uw ongerech-
tigheden vergeeft!

Loof den Heere, mijn ziel, Die ons niet doet
naar onze zonden.

Loof den Heere, mijn ziel, zoo ver het oosten
is van het westen, doet Hij onze overtredingen
van ons.

Man naar Gods hart, gij zijt in dezen psalm
geen man naar ons hart.

Ook schijnt de dichter geen oog te hebben voor
het verschil tusschen de bedelingen van het hier
en het hiernamaals.

Wel trilt van zijn harp even de weemoed over
den mensch, wiens leven is als de grashalm en
de bloem van één dag, maar terstond klinkt en
jubelt daar weer de forsche geloofstoon: Van
eeuwigheid tot eeuwigheid is Jehova mijn God!
En terwijl wij kleintjes spreken van dit jammerdal
— waarin wij ons overigens in het algemeen tame-
lijk wel kunnen schikken — zingt de heilige zanger
Gods van de kinderen des Verbonds als van Ge-
kroonden: Die ons leven kroont met goedertieren-
heid en barmhartigheden.

David, wij kunnen niet instemmen met uw lied,
wij kunnen u niet bijvallen. Alleen vers 8 uit de
berijming willen wij meezingen en zingende zullen
wij medelijden hebben met onszelf.

Gekroonde Hoofden!

Ik zat eens in mijn bank tijdens een Avond-
maalsdienst en de gemeente ging langs mijn plaats
om te gaan verkondigen den dood van Hem,
Die ons leven is. Die gekroond werd met doornen,
opdat wij het hoofd zouden opsteken en de eer-
kroon zouden dragen.

Daar ging mijn broeder óp met het groote gezin
en het kleine steunbedrag en hij zong zoo enthu-
sias: Loof Hem voor zoo menig blijf van Zijn
heerlijk Koninkrijk....

Was dat nu één van die Gekroonde Hoofden?

Daar ging mijn zusster, die een lieve huisvrouw
had kunnen zijn als de crisis niet gekomen was,
was dit nu een der Gekroonde Hoofden?

Daar passeerde mijn vriend, met vele gaven ver-
sierd, maar die niet de overwinning had over zijn
karakterfouten.

O, God! had ik wel willen snikken, het is niet
waar, dat jubellied van David: „Die ons kroont
met goedertierenheid en barmhartigheden.“

Maar David loofde, omdat hij geloofde.

En wij, gelóóven wij wel?

Gelooven wij het evangelie van Gods Verbonds-
trouw „van eeuwigheid en tot eeuwigheid“?

Gelooven en prediken wij het evangelie van
het gekroonde leven?

Gelooven en prediken wij dat de Godzaligheid

ook de belofte heeft des tegenwoordigen levens?

Neen, David, ditmaal houden wij het met het
gezag en niet met den psalm.

En in dit jammerdal zingen wij van „het moede
hoofd der vromen“, dat straks gekroond zal
worden.

Tenzij.... de Heilige Geest over ons komt
gelijk Hij kwam over u en het geloof in ons
zingen gaat:

Van eeuwigheid en tot eeuwigheid is Jehova
mijn God!

N. B.